

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 39/2022-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej PUCHALLA, SLÁVIK & partners s. r. o., Kmet'ova 24, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Cob/31/2019 z 30. septembra 2019 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Obdo/55/2020 z 29. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu.

II.

2. Sťažovateľka uzavrela 28. apríla 2009 s Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky, v zastúpení Slovenskou inovačnou a energetickou agentúrou, ako poskytovateľom zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Dňa 2. decembra 2010 poskytovateľ uhradil žalovanému 305 105,66 eur a 22. decembra 2016 37 541,72 eur na základe sťažovateľkou predložených účtovných dokladov o kúpe strojových zariadení a vykonania stavebných prác. Poskytovateľ mal na základe správy o zistenej nezrovnalosti z roku 2011 podozrenie o rozporoch súvisiacich s predloženými účtovnými dokladmi. V priebehu trestného konania bolo zistené, že konatelia sťažovateľky v úmysle vylákať finančné prostriedky, napriek porušeniu povinnosti vyplývajúcich z prílohy k zmluve a všeobecných zmluvných podmienok, deklarovali ako oprávnené výdavky také, ktoré nespĺňali podmienky oprávnenosti a svojím konaním uviedli do omylu poskytovateľa nenávratného finančného príspevku ohľadom splnenia týchto podmienok

vyhotovením a predložením účtovných dokladov, ktoré nereflektovali reálny stav a neumožňovali kontrolu oprávnenosti položiek, a zároveň použili poskytnuté finančné prostriedky na iný ako určený a schválený účel. Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu z 8. decembra 2015 boli konatelia sťažovateľky po zamietnutí ich odvolania rozsudkom najvyššieho súdu z 22. februára 2017 uznaní vinnými zo zločinu poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev spolupáchateľstvom v súbehu s prečinom subvenčného podvodu spolupáchateľstvom.

3. Na základe toho poskytovateľ 30. augusta 2017 odstúpil od zmluvy. Keďže sťažovateľka sa listom 20. septembra 2017 vyjadrila, že dôvody na odstúpenie od zmluvy nie sú preukázané a dané, poskytovateľ sa žalobou s 1. decembra 2017 proti sťažovateľke domáhal zaplatenia 342 647,36 eur. Rozsudkom Okresného súdu Rožňava z 11. októbra 2018 bolo sťažovateľke ako žalovanej uložené zaplatiť žalobcovi 342 647,36 eur s príslušenstvom. Okresný súd uviedol, že poskytovateľ ako žalobca si svoj nárok na náhradu škody uplatnil v trestnom konaní včas, čím sa plynutie premlčacej doby zastavilo a žalobca bol s uplatneným nárokom odkázaný na občianskoprávne konanie.

4. Na odvolanie sťažovateľky krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu. Sťažovateľka v odvolaní uviedla, že žalobca vedel o nezrovnalostiach od roku 2011 a až po uplynutí šiestich rokov odstúpil od zmluvy. Sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že zistenia z trestného konania nemožno považovať za podstatné porušenie zmluvy, a preto dôvody na odstúpenie od zmluvy nie sú dané. Sťažovateľka je toho názoru, že žalobca bol oprávnený podľa § 393 ods. 1 Obchodného zákonníka odstúpiť od zmluvy najneskôr 16. júna 2015 a nebolo potrebné, aby žalobca odstúpenie od zmluvy podmieňoval právoplatným odsudzujúcim rozsudkom v trestnom konaní. Sťažovateľka napokon namietala to, že okresný súd posudzoval pre vec nepodstatnú otázku premlčania nároku na náhradu škody uplatneného v trestnom konaní žalobcom, a to, že okresný súd stotožnil dve samostatné práva (právo na odstúpenie od zmluvy a právo na náhradu škody) a uzavrel, že uplatnený nárok premlčaný nie je. Sťažovateľka namietala, že konkrétne k premlčaniu práva na odstúpenie od zmluvy sa okresný súd vôbec nevyjadril.

5. Krajský súd uviedol, že okresný súd vykonal dostatočné dokazovanie, z ktorého vyvodil správny právny záver. Zdôraznil, že bolo nepochybne preukázané, že žalobca mal podozrenie o nezrovnalosti, avšak v danom prípade musí ísť o vedomosť a nielen o podozrenie, že skutočne došlo k takému konaniu. Existencia dôvodov na odstúpenie od zmluvy bola nepochybne až na základe rozsudku Špecializovaného trestného súdu z 8. decembra 2015. Žalobca odstúpil od zmluvy podaním z 30. augusta 2017 a žalobu podal 1. decembra 2017.

6. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. Sťažovateľka dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku vzhliada v tom, že podľa jej názoru nesprávnym procesným postupom jej bolo znemožnené, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa sťažovateľky sa sudy absolútne nevysporiadali s otázkou existencie dôvodov na odstúpenie od zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, kvalifikácii a čase porušenia povinností sťažovateľky z tejto zmluvy. Sťažovateľka zastáva názor, že preukázanie porušenia právnych predpisov neznamená vydanie odsudzujúceho rozsudku v trestnom konaní s tým, že vznik nezrovnalosti ako dôvod odstúpenia bol daný už 15. júna 2011. Podľa sťažovateľky je neudržateľný a nezrozumiteľný záver súdov, keď s poukazom na výsledok trestného konania konštatujú

povinnosť vychádzať zo skutočností o splnení dôvodov odstúpenia od zmluvy, ktorými sa však trestný súd v konaní nezaoberal. Tieto závery boli podľa sťažovateľky prevzaté aj krajským súdom, ktorý sa s nimi nekriticky stotožnil.

7. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku odôvodnila sťažovateľka tým, že napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci a oba konajúce súdy sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke posúdenia začiatku plynutia premlčacej doby pri práve na odstúpenie od zmluvy a v priznaní účinkov práva žalobcu odstúpiť od zmluvy napriek uplynutiu premlčacej doby.

8. Najvyšší súd vyhodnotil, že odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu nie je nedostatočné a nepreskúmateľné, pretože spĺňa parametre zákonného odôvodnenia rozhodnutia a sú z neho zrejmé podstatné dôvody, pre ktoré odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Podľa názoru najvyššieho súdu procesný postup okresného aj krajského súdu prebiehal v zmysle Civilného sporového poriadku a skutočnosť, že sa sťažovateľka nestotožňuje s právnym názorom všeobecného súdu, nemôže viesť k záveru o nepreskúmateľnosti, zjavnej neodôvodnenosti alebo zmätočnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Najvyšší súd skonštatoval, že procesným postupom súdov nedošlo k znemožneniu uskutočňovania procesných práva.

9. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku najvyšší súd uviedol, že zásadnou a kľúčovou právnou otázkou v prípade žalobcom uplatneného nároku je tá, či pri právach vzniknutých z porušenia povinnosti podľa § 393 Obchodného zákonníka prestáva plynúť premlčacia doba, ak je tento nárok uplatnený v trestnom konaní. Otázka nastolená sťažovateľkou, *„či je za rozhodný okamih porušenia povinnosti nutné považovať okamih deklarácie tohto porušenia v trestnom konaní, miesto okamihu porušenia samotnej povinnosti,* je nepresná a neúplná, pričom nereflektuje na skutočnosť, že nárok žalobcu na peňažné plnenie bol uplatnený už v trestnom konaní, kedy ho trestný súd následne odkázal na civilné konanie. Z uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že sťažovateľkou nastolená právna otázka okamihu plynutia premlčacej lehoty by bola kľúčovou vtedy, ak by nárok žalobcu nebol uplatnený v rámci trestného konania, kedy by nedošlo k prerušeniu plynutia premlčacej lehoty. Najvyšší súd dodal, že v rozhodnutí najvyššieho súdu č. k. 1Cdo/43/2010 zaujal ku kľúčovej právnej otázke názor, že ak nedošlo v trestnom konaní k uloženiu povinnosti nahradiť poškodenému uplatnenú náhradu škody, má poškodený možnosť uplatniť si nárok na náhradu škody v občianskom súdnom konaní v premlčacej dobe, ktorej plynutie pokračuje po skončení trestného konania, o ktorom bol ako poškodený upovedomený. Najvyšší súd preto skonštatoval, že rozhodnutia súdov oboch inštancií nevykazujú odklon od tohto právneho názoru dovolacieho súdu.

III.

10. Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd len na všeobecnej úrovni skonštatoval, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu je dostatočné a nedošlo k tomu, že by súdy znemožnili sťažovateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Sťažovateľka ďalej namieta, že všeobecné súdy absolútne nerozlišovali medzi právom odstúpiť od zmluvy, právom na náhradu škody a právom na vrátenie poskytnutého nenávratného finančného príspevku a najvyšší súd vôbec neuviedol, ako vec právne posúdil a nedáva jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace

s uplatnením nárokov sťažovateľky. Sťažovateľka je toho názoru, že právny názor najvyššieho súdu nereflektuje skutkový a právny stav veci a je výsledkom svojvoľného a nijako neodôvodneného výkladu Civilného sporového poriadku.

11. Sťažovateľka uvádza, že najvyšší súd jej nedal odpoveď na podstatu sporu a jej námietky, dokonca aj sám nesprávne vymedzil otázku, ktorú pokladal za kľúčovú v celej veci. Sťažovateľka dodáva, že ako krajský súd, tak ani najvyšší mu nedali odpoveď na to, čo tvorilo základ jej obrany – teda námietka premlčania odstúpiť od zmluvy. Vzhľadom na to došlo podľa sťažovateľky napadnutými rozhodnutiami k porušeniu jej práva na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie.

IV.

12. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka mohla podať dovolanie, čo aj využila a o dovolaní rozhodol svojím uznesením najvyšší súd, ktorý sa vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky. Najvyšší súd sa vyjadril jednak k námietke sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia krajského súdu a na strane druhej aj k námietke nesprávneho právneho posúdenia. Existencia opravného konania nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom rozsudku krajského súdu, keďže dovolanie predstavovalo účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľky (II. ÚS 345/2020), a to vo vzťahu k všetkým jej námietkam. Preto bola ústavná sťažnosť v rozsahu proti rozsudku krajského súdu pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

13. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012). Ústavný súd rovnako nie je štvrtou inštanciou vo vzťahu ku všeobecným súdom, a preto skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05). O arbitrárnosti pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

14. Neobstojí pohľad sťažovateľky, že krajský a ani najvyšší súd jej nedali odpoveď na jej základnú námietku premlčania práva na odstúpenie od zmluvy, ktorú uplatnila v odvolaní a v dovolaní

a ktorú opakuje aj v ústavnej sťažnosti. K premlčaniu práva odstúpiť od zmluvy sa krajský súd jasne, hoci stručne vyjadril v odôvodnení svojho rozhodnutia, keď uviedol, že existencia dôvodov na odstúpenie od zmluvy bola daná až po právoplatnosti rozsudku trestného súdu, ktorým bolo vyslovené zavinené porušenie povinností konateľov sťažovateľky s vyvedením ich trestnoprávnej zodpovednosti. S týmto právnym názorom sa stotožnil aj najvyšší súd. Najvyšší súd vyhodnotil, že nárok žalobcu na peňažné plnenie bol uplatnený už v trestnom konaní s tým, že trestný súd žalobcu odkázal na civilný spor, a preto dospel k záveru, že sťažovateľkou nastolená právna otázka začatia plynutia premlčacej doby by bola kľúčovou len vtedy, ak by nárok žalobcu nebol uplatnený v trestnom konaní. Sťažovateľka ako v dovolaní, tak aj v ústavnej sťažnosti namietala to, že všeobecné súdy nerozlišovali medzi právom odstúpiť od zmluvy, právom na náhradu škody a právom na vrátenie poskytnutého nenávratného finančného príspevku. Na toto vnímanie všeobecné súdy odpovedali tak, že jednotlivé práva súvisia, a preto ich nie je možné striktné izolovať, keďže predpokladom odstúpenia bolo porušenie povinností a následkom odstúpenia bol vznik nároku na vrátenie poskytnutého príspevku.

15. Všeobecné súdy sa zaoberali tvrdením sťažovateľky, že zo zmluvy nevyplýva, že preukázaným porušením právnych predpisov sa rozumie potvrdenie takéhoto konania právoplatným rozhodnutím súdu v trestnom konaní, a dospeli k záveru, že právoplatný odsudzujúci rozsudok vo vzťahu ku konateľom sťažovateľky je natoľko závažnou skutočnosťou, že odôvodňuje právo odstúpiť od zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, keďže predstavuje podstatné porušenie zmluvy. Zo strany žalobcu by bolo nelogické odstúpiť od zmluvy skôr ako pred právoplatným skončením trestného stíhania, a to v prípade, ak si žalobca v trestnom konaní uplatnil aj svoj nárok na vrátenie poskytnutého nenávratného príspevku. Odstúpenie od zmluvy by inak založil na domnienkach, ktoré by sťažovateľka mohla namietat' jednak tým, že žalobca svoje tvrdenia nepodložil hodnoverne a jeho tvrdenia sú domnienkami porušujúcimi prezumpciu nevinoty. Nemožno vyvodzovať právne následky zo spáchania trestného činu pred tým, ako bolo jeho spáchanie právoplatne potvrdené súdom. Preto musí byť zohľadnené konanie žalobcu, ktorý vyčkal na právoplatné skončenie trestného stíhania, aby odstúpenie od zmluvy nepostavil len na subjektívnych domnienkach. Žalobca mohol od zmluvy odstúpiť už v roku 2011, no s negatívnym dôsledkom pre svoju právnu istotu, keďže porušenie zmluvy v podobe trestnej činnosti konateľov sťažovateľky nemohol považovať za dané. Preto záver o tom, že k začatiu plynutia premlčacej doby došlo až okamihom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia v trestnom konaní, nemožno považovať za arbitrárny alebo zjavne nesprávny. V tejto súvislosti treba poukázať na to, že najvyšší súd sa vyjadril aj k námietke odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe v otázke posúdenia začiatku plynutia premlčacej doby pri práve na odstúpenie od zmluvy, keď zvýraznil to, že peňažný nárok žalobcu bol riadne uplatnený v trestnom konaní, a preto nie je dôvod zaoberať sa premlčaním práva na odstúpenie od zmluvy.

16. Sťažovateľka sa fakticky ústavnou sťažnosťou domáhala ďalšieho preskúmania správnosti rozhodnutia najvyššieho súdu ako všeobecného súdu. Zo strany sťažovateľky pritom ide o opakovanie námietok uvedených v jej dovolaní, s ktorými sa najvyšší súd jednotlivo argumentačne vyrovnal. Sťažnostná argumentácia sťažovateľky nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Účelom konania pred ústavným súdom je totiž ochrana ústavnosti, a nie poskytnutie ďalšieho opravného prostriedku umožňujúceho prehodnocovať správnosť záverov všeobecných súdov. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu

obsahuje dostatok právnych dôvodov, a preto nemožno dospieť k záveru, že rozhodnutie je svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Argumentácia najvyššieho súdu je dostatočná, jasná a zrozumiteľná, pričom je založená na právnych záveroch. Vzhľadom na to nemožno dospieť k žiadnym zisteniam, ktoré by viedli k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavná sťažnosť je v rozsahu namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2022

Peter Straka
predseda senátu